

Yttrande över Näringsdepartementets remiss över Slutbetänkandet av Konkurrenskraftsutredningen, SOU 2015:15 Attraktiv, innovativ och hållbar - strategi för en konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsnäring

Växjö kommun instämmer till stora delar i de slutsatser och analyser som presenteras i utredningen. Dock bör utredningen på ett tydligare sätt knyta an kring behovet av en positiv landsbygdsutveckling och den roll de agrara näringarna kan spela här. Med utgångspunkt från det landsbygdsprogram som antagits av kommunfullmäktige i Växjö 2013-12-17 önskar vi poängtera följande:

- **Se till helheten!** Stad och land griper idag påtagligt in i varandra, inte bara geografiskt och historiskt utan också vad gäller den framtida utvecklingen. De kompletterar varandra och summan blir större än de enskilda delarna. Sverige står inför stora utmaningar och här är de ovan nämnda näringarna en viktig del för en hållbar utveckling. Genom att se till helheten skapas en acceptans och ett intresse för jordbruks- och trädgårdsnäringen även i en storstadsmiljö.
- **Nya nischade småföretag:** Utredningen behöver göra en mer noggrann analys när det gäller begreppet lönsamhet där fokus finns på att det är de större aktörerna och företagen som uppvisar störst lönsamhet och effektivitet. Slutsatsen, är enligt utredarna, att en allt högre andel av produktionen kommer genom strukturomvandling att ske i stora företag framöver. I sammanhanget glöms bort att det samtidigt nystartas en mängd mindre företag som ofta utvecklas i kedjan bisyssla – brödfödesföretag – tillväxtföretag, (man börjar anställa). De småskaliga matproducenterna ökar dramatiskt i antal och bidrar till både sysselsättning, en levande landsbygd, ökad ekologisk odling och/eller närproducerade alternativ. Parallellt finns starka krafter som efterfrågar mindre mejerier, lokala slakterier, mindre bryggerier m.m. och dessa måste beaktas på ett seriöst sätt och ges generösa spelregler. Här sker också en nettotillväxt i nya arbetstillfällen.
- **Nya finansieringsmöjligheter:** De föreslagna kompetensutvecklingsinsatserna för att underlätta export för små och

medelstora företag kan ge snabb effekt. Liksom att via mikrofonder kunna bevilja så kallade mikrolån; där Kronobergs län som föregångare genom bildande av mikrofonder kan visa på ett helt nytt koncept.

- **Kreativ upphandling:** Utredningen föreslår att offentlig upphandling bör användas för att efterfråga nya lösningar och därmed bidra till innovation. Här bör skrivningen skärpas och påtala möjligheten till ”delade upphandlingar” för att underlätta för mindre företag, införande av ”skafferiavtal” som möjliggör lokal offentlig upphandling och samdistribution som ett medel att minska miljöpåverkan vid transporter.
- **Ökad självförsörjningsgrad:** Utredningen bör även på ett tydligare sätt belysa det faktum att Sveriges självförsörjningsgrad är en av de lägsta i Europa vilket innebär att landet, med tanke på den oro som nu finns i vår omvärld, lever farligt om man inte tar denna problematik på allvar. Bland annat saknas sårbarhetsaspekter vid avspärning, naturkatastrofer eller en kommande brist på olja. Sverige är i stort sett självförsörjande på spannmål, men produktionen av mjölk samt gris- eller nötkött har sjunkit till mellan 40 och 60 procent. Här måste ambitionerna kring självförsörjning höjas!
- **Landsbygdssäkring som metod.** Växjö kommun har som målsättning att kommunen ska ”landsbygdssäkras”, vilket innebär att medvetet, objektivt och systematiskt ta hänsyn till landsbygdens förutsättningar vid de processer som föregår viktiga beslut. Applicerat på landets alla kommuner skulle detta kunna medföra en lokal näringspolitik som stimulerar till nystart och utveckling av befintliga företag med koppling till livsmedelsproduktion, jord- och skogsbruk.
- **Fler kombinationsföretag:** Internationellt sett är naturturismen den snabbast växande näringen inom besöksnäringen. På landsbygden finns unika värden i form av träd- och sjölandskapet i kombination med odlingslandskapet som kan utgöra en stor möjlighet för nya kombinationsföretag där livsmedel, upplevelser och gastronomi är en del av affärsidén. Detta förstärker en levande landsbygd och ger arbetstillfällen.
- **Ökad konkurrenskraft:** I Sverige finns en stark politisk tradition av att minimera stöd och regleringar inom svenskt lantbruk. Det finns dock anledning, som också påpekas i utredningsunderlaget, att analysera om den svenska ståndpunkten rörande EU:s gemensamma jordbrukspolitik borde anpassas så att den i större utsträckning gagnar svenska näringspolitiska intressen. M.a.o. borde Sverige bli

skickligare på att nyttja de stödsystem som EU medger och på så sätt stärka konkurrenskraften genom en anpassning till den grundsyn som exempelvis gäller i Finland, Danmark, Tyskland, Frankrike, Polen m.fl.

- **Jordförvärvs- och arrendelagstiftning:** Utredningen föreslår att regeringen tar initiativ till att utreda konsekvenserna av att ändra jordförvärvslagstiftningen så att aktiebolag lättare kan förvärva jordbruksföretag. Här ställer vi oss tveksamma då detta enligt vår länsstyrelse kan få negativa konsekvenser för de som har ambition att bedriva aktivt lantbruk. Blir det helt fritt för juridiska personer att förvärva och äga jordbruksmark kan detta innebära att fastigheter som kommer ut på marknaden blir rena investeringsobjekt utan koppling till själva näringen.

Matvision 2020

Växjö kommun och Region Kronoberg har under våren 2015 tillsammans tagit fram utredningen Matvision 2020. En hel del av de slutsatser som kommit fram kan vägas in i en framtida livsmedelsstrategi för Sverige. Bakgrunden till vår vision är det stora intresse som vuxit fram i samband med den stora matmässan årligen i september, som senast lockade ca 50 000 besökare, 100-talet matproducenter, en seminariedel där över 1200 deltagare bevistade 60-talet föreläsningar och workshops, SM i Mathantverk och Riksfinalen av Unga Ekokockar. Populariteten hos arrangemanget i kombination med det allmänna intresset för småskalig och närproducerad matproduktion gör att utredningens syfte är att lägga grunden till ett långsiktigt arbete i Kronobergs län där alla drar åt samma håll och ett nära samarbete finns mellan både producenter, privata och offentliga aktörer. Det övergripande målet är fler företag, ökad omsättning samt sysselsättning inom de areella näringarna.

Matvision 2020 landade in i tre rekommendationer för det framtida arbetet i Kronobergs län där Region Kronoberg kommer att samordna arbetet:

- Utvecklingen av ett Kompetenscentrum
- Kartläggning av producenter, restauranger och aktiviteter – en vidareutveckling av matkartan
- Utveckling av Smålands skafferi

Vi ser att den positiva anda som just nu råder i denna region tillsammans med vårt kulturella arv gör att Kronobergs län har förutsättningarna att bli ledande i frågor kring hållbarhet, mat som profilfråga och turism med fokus på småskalig livsmedelsproduktion. Erfarenheter som kan tillföra en ny dimension i en framtida livsmedelsstrategi för Sverige